

الجملة الاعتراضية في اللغة العبرية- دراسة تركيبية تداولية في صحيفة يديعوت احرونوت للمدة (٢٠٢٠-٢٠٢٥)

(٢٠٢٥)

الجملة الاعتراضية في اللغة العبرية- دراسة تركيبية تداولية في صحيفة يديعوت احرونوت
للمدة (٢٠٢٥-٢٠٢٠)

م.م. راوية ابراهيم علي محمد

جامعة بغداد- كلية اللغات- قسم اللغة العبرية

البريد الإلكتروني Email : rawya.ibrahem1210a@colang.uobaghdad.edu.iq

الكلمات المفتاحية: الجملة الاعتراضية- النحو- التداولية- اللغة العبرية.

كيفية اقتباس البحث

محمد، راوية ابراهيم علي ، الجملة الاعتراضية في اللغة العبرية- دراسة تركيبية تداولية في صحيفة يديعوت احرونوت للمدة (٢٠٢٥-٢٠٢٠)، مجلة مركز بابل للدراسات الانسانية، آب ٢٠٢٦، المجلد: ١٦، العدد: ٨ .

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو استخدامه لأغراض تجارية.

مسجلة في
ROAD

مفهرسة في
IASJ

The interrupting clause in Hebrew - A Pragmatic Syntactic Study in the Yediot Ahronoth Newspaper for the (2020-2025)

Assistant Lecturer. Rawya Ibrahim Ali Mohammed

University of Baghdad- College of Languages- Department of Hebrew Language

Keywords : interrupting clause- grammar- pragmatics- Hebrew language.

How To Cite This Article

Mohammed, Rawya Ibrahim Ali, The interrupting clause in Hebrew - A Pragmatic Syntactic Study in the Yediot Ahronoth Newspaper for the (2020-2025), Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, August 2026, Volume:16, Issue 8.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

ملخص:

تتناول هذه الدراسة الجملة الاعتراضية في اللغة العبرية من منظور تركيبية تداولية، من خلال تحليل واقعي مأخوذ من صحيفة "يديعوت احرونوت" خلال الفترة من ٢٠٢٠ إلى ٢٠٢٥. تهدف الدراسة إلى الكشف عن البنية النحوية للجملة الاعتراضية، ووظائفها التداولية في الخطاب الإعلامي العبري، خاصة في سياقات الرأي والتحليل السياسي والاجتماعي. تُعرّف الجملة الاعتراضية بأنها وحدة تركيبية تُدرج داخل الجملة الأساسية دون أن تكون جزءاً منها نحويًا، وتُستخدم لأغراض توضيحية، موقفية، تبريرية، أو تعارضية. من خلال تحليل المقالات المنشورة في الصحيفة، تُظهر الدراسة أن الجمل الاعتراضية تُستخدم بكثافة في الخطاب الإعلامي لتوجيه القارئ، وتقديم مواقف ضمنية، أو تفسير الأحداث بطريقة غير مباشرة.

تُصنّف الجمل حسب موقعها التركيبي (بداية، وسط، نهاية الجملة)، وحسب وظيفتها التداولية، مع التركيز على أدوات الربط التي تسبق الجملة الاعتراضية أو تشكل جزءاً منها، مثل: *ש*، *כי*، *למרות ש*، *אגב*.

تعتمد الدراسة على منهج وصفي تحليلي، وتوظف أدوات من النحو الوظيفي والتداولية الحديثة، بهدف بناء نموذج تطبيقي يمكن استخدامه في تحليل نصوص عبرية أخرى. تُسهم هذه الدراسة في إثراء البحث اللغوي العبري، وتفتح المجال لفهم أعمق للعلاقة بين البنية النحوية والوظيفة التداولية في الخطاب الإعلامي المعاصر.

Abstract:

This study addresses interrupting clause in Hebrew from a syntactic-pragmatic perspective, through a realistic analysis of articles published in the newspaper "Yediot Aharonot" between 2020 and 2025. The study aims to reveal the grammatical structure of interrupting clause and their pragmatic functions in Hebrew media discourse, and in particular in the context of opinion articles and political and social analysis.

A interrupting clause is defined as a syntactic unit that is inserted within a main sentence without being grammatically part of it, and is used for the purposes of explanation, situation, justification, or contrast.

Through an analysis of articles published in the newspaper, the study demonstrates that parenthetical sentences are widely used in media discourse to guide the reader, present implicit positions, or explain events indirectly. Sentences are classified according to their syntactic position (beginning, middle, end) and pragmatic function, focusing on linking words that precede or form part of parenthetical clauses, such as:

(*ש*، *כי*، *ש*، *למרות ש*، *אגב*)

The study uses a descriptive-analytical approach, using tools from functional grammar and modern pragmatics to build an applied model that can be used to analyze other Hebrew texts.

This study contributes to the enrichment of Hebrew linguistic research and opens the door to a deeper understanding of the relationship between grammatical structure and pragmatic function in contemporary media discourse.

משפט ההסגר בלשון העברית - מחקר תחבירי פרגמטי בעיתון ידיעות אחרונות לתקופה (2020-2025)

מרצה עוזר. ראוי אברהם עלי מוחמד

אוניברסיטת בגדד- פקולטת השפות- המחלקה לשפה העברית

תקציר:

מחקר זה מתייחס למשפטי סוגריים בעברית מנקודת מבט תחבירית-פרגמטית, באמצעות ניתוח מציאותי של מאמרים שפורסמו בעיתון "ידיעות אחרונות" בין השנים 2020 ו-2025. המחקר שואף לחשוף את המבנה הדקדוקי של משפטי סוגריים ואת תפקידיהם הפרגמטיים בשיח התקשורתי העברי, ובפרט בהקשרים של מאמרי דעה וניתוח פוליטי וחברתי.

משפט סוגריים מוגדר כיחידה תחבירית המוכנסת בתוך משפט ראשי מבלי להיות חלק ממנו מבחינה דקדוקית, ומשמשת למטרות הסבר, מצב, הצדקה או ניגוד.

באמצעות ניתוח של מאמרים שפורסמו בעיתון, המחקר מדגים כי משפטי סוגריים נמצאים בשימוש נרחב בשיח התקשורתי כדי להנחות את הקורא, להציג עמדות מרומזות או להסביר אירועים בעקיפין. משפטים מסוגים לפי מיקומם התחבירי (התחלה, אמצע, סוף) ותפקידם הפרגמטי, תוך התמקדות במילות קישור הקודמות לסעיפים בסוגריים או מהוות חלק מהם, כגון: ש, כפי ש, למרות ש, אגב.

המחקר משתמש בגישה תיאורית-אנליטית, תוך שימוש בכלים מהדקדוק הפונקציונלי ופרגמטיקה מודרנית כדי לבנות מודל יישומי שניתן להשתמש בו לניתוח טקסטים עבריים אחרים.

מחקר זה תורם להעשרת המחקר הלשוני העברי ופותח דלת להבנה מעמיקה יותר של הקשר בין מבנה דקדוקי לתפקוד פרגמטי בשיח התקשורתי העכשווי.

חשיבות המחקר:

-הוא חושף את השימוש הפרגמטי בסעיפים בסוגריים בתקשורת העברית המודרנית.

-הוא תורם לפיתוח כלים לניתוח טקסטים עבריים מהעולם האמיתי.

-הוא מחבר תיאוריה דקדוקית עם יישום פרגמטי בהקשר תקשורתי מהעולם האמיתי.

-הוא מועיל לחוקרים בבלשנות יישומית, תרגום וניתוח שיח.

מטרות המחקר:

-לזהות את המבנה התחבירי של פסוקיות סוגריים בעברית.

-לסווג את הפונקציות הפרגמטיות של פסוקיות סוגריים בשיח התקשורתי.

-לנתח את מילות החיבור המשמשות בבניית פסוקיות סוגריים.

-לפתח מודל אנליטי יישומי שניתן להשתמש בו עם טקסטים עבריים אחרים.

שיטת מחקר:

המחקר מסתמך על שיטה תיאורית-אנליטית, המשלבת תחביר פונקציונלי ופרגמטיקה, ומשתמש במאמרי דעה וניתוחים פוליטיים מהעיתון "ידיעות אחרונות" (2020-2025).

מילות מפתח: משפט ההסגר - התחביר - הפרגמטיקה - השפה העברית

משפט ההסגר (interrupting clause)

בתחביר, פסוקית ההסגר היא חלק ממשפט מורכב ללא קשר תחבירי כלשהו לשאר חלקי המשפט. פסוקית זו מהווה הפרעה בארגון התחבירי שבו היא מופיעה, התערבות של הדובר הראשי באמרתו של אדם אחר או באמרתו שלו, למטרות שונות.⁽¹⁾

משפט הסגר מוכנס לעיתים בתוך פסוקית אחרת, לעיתים בין שתי פסוקיות, ולעיתים הוא הפסוקית הראשונה או האחרונה של המשפט המורכב. בדיבור, הוא נבדל משאר המשפט על ידי האינטונציה הנמוכה שלו וחוסר וריאציה בגובה הצליל, לעיתים על ידי הקצב שלו, והוא מוגבל על ידי הפסקות. בכתיבה, תיחום זה מיוצג, בהתאם לשפה המדוברת, על ידי סוגריים, מקפים (בינוניים או ארוכים) או פסיקים, לעיתים שילוב של שני האחרונים.⁽²⁾

בעברית הוא אחד המבנים התחביריים המיוחדים, יחד עם משפטי הקריאה והפנייה, שאינם עוסקים בתוכן המשפט ואינם הכרחיים לעיקרי המשפט (הנושא והנשוא)⁽³⁾ לעיתים קרובות הוא מופיע מוקף בסימני פיסוק (שני מקפים, סוגריים, פסיקים), ויש לו מידה מסוימת של עצמאות תחבירית עם קשר סמנטי לטקסט שמסביב.

במובן מדויק יותר ההסגר הוא תוספת המביעה כעין צדדית של הדובר על הנאמר במשפט. ההסגר מבטא את עמדתו או רגשותיו של הדובר. הערות אלה הן לפעמים נוסחות מקובלות ולפעמים הן הערות אישיות.⁽⁴⁾

משפט ההסגר מביע על מספר תפקידים פרגמטיים, ויש הרבה מילות שמביעות על ההסגר: (לשמחתי, זכרוננו לברכה, תודה לאל, לדאבוננו, לדעתי, לטענתו, למרבה הצער, בקיצור, בבקשה, כמובן, לבטח, בוודאי)

הבלעת מסר אישי למשל: לגלוג, ביקורת, הסתייגות, המלצה, את ההסגר מסמנים בפסיקים או בסוגריים לדוגמא:

"אולי תרצו חלילה וחס לעבוד מאמוצת."⁽⁵⁾

משפט ההסגר - סקירה כללית של המבנה והסמנטיקה

פסוקיות ההסגר (או צירופי מילים בסוגריים) בעברית שאינה שייכת לגוף המשפט, אלא נאמרה בו כהערה צדדית להבעת יחס מסוים.⁽⁶⁾ יש להן מאפיינים תחביריים וסמנטיים חשובים, במיוחד בטקסטים קלאסיים כמו עברית מקראית, וגם בעברית מודרנית. וגם יש להן משמעות להוספת מידע נוסף או הבהרות בתוך המשפט העיקרי מבלי לשנות את המבנה התחבירי הבסיסי שלו.

מטרות ומשמעויות משפט ההסגר:

1- ההסברה: הוספת הסברה שאינה שייכת למשפט, ובמיוחד אם אין הקשר בינו לבין המשפט העיקרי, או היה קשר רופף, על מנת שיהיה בולט בפסיקים או קווים מפרידים, לדוגמה:

"בית המשפט המחוזי בירושלים דחה היום (חמישי) את בקשת ראש הממשלה בנימין נתניהו להפחית את מספר ימי העדויות שלו במשפטו משלושה לשניים."⁽⁷⁾

הביטוי בין סוגריים (חמישי) כאן הוא לשם הסבר (הסגר) כדי להבהיר את משמעות המילה "היום" ואינו מהווה חלק תחבירי מקורי במשפט. תפקידו הפרגמטי להבהיר את הזמן לקורא בעקיפין.

"נתניהו (שכבר ביקש כמה פעמים לדחות את הדיונים) הגיע הבוקר לבית המשפט המחוזי בירושלים." (9)

2-ההקפה: לשם הקפת פרטים שלא שייכים לטקסט, למשל הוראה (במיוחד במחזות), או תיאורים שאינם שייכים לדיבור המראיין (במיוחד בראיונות), או מראי הפניות ומקומות (במיוחד בציטוטים), לדוגמה:

"אמו של רן גואילי אמרה: 'הוא יצא בגבורתו' (בוכה), 'קפץ כשלא היה צריך – כדי להגן עלינו'." (10)

מבחינה תחבירית המילה "(בוכה)" בסוגריים אינה חלק מדיבורה של האם, אלא תיאור של העיתונאית. מבחינה פרגמטית, הצגת חוויה תיאורית ורגשית לקורא, הבהרת המצב הרגשי, ואת הפונקציה, לשם הבחנה בין טקסט מדווח (דיבור ישיר) לבין תצפית כתובה. 3-תגובה: מציין הערה או תגובה לדברים בצוטט, כולל סימני קריאה או שאלה לכותב עצמו.

"נתניהו אמר: 'הם לא יכתיבו לנו כיצד לחקור את האסון. זה ניגוד אינטרסים ברור (באמת?)'." (11)

מבחינה תחבירית המשפט העיקרי: "זה ניגוד אינטרסים ברור". ביטוי ההסגר: "(באמת?)". שאלה קצרה בין סוגריים, והיא אינה חלק מהמשפט העיקרי, אלא פסוקית משנה, ובו בזמן ניתן להשמיט מבלי לפגוע במשמעות העיקרית, כי הוא ביטוי עצמאי, ללא תפקיד תחבירי. מבחינה פרגמטית המשפט העיקרי הוא פועל דיבור אסרטיבי, כי הביטוי "(באמת?)". מבטא ספק או לעג. את הכוונה, לשם הדגשת אופייה הלא משכנע של הטענה באמצעות הערה קצרה וסרקסטית, ואת הביטוי "באמת?" מתייחס ישירות להצהרה הקודמת. בדרך כלל הביטוי בסוגריים בצורת תשובה קצרה (באמת?, ברור!, כמובן!) בתוך טקסט עיתונאי משמש ככלי פרגמטי לביטוי עמדה ביקורתית או רגשית כלפי מה שנאמר. הוא נכתב בדרך כלל בסוגריים או עם סימן קריאה/שאלה. מבחינה דקדוקית, הוא עצמאי, מבחינה פרגמטית, זוהי "הערה ישירה" המחברת את הטקסט לעמדת הכותב או הדובר. 4-מציין לאותיות או המספרים הבאים למטרת המניין (במיוחד בראש סעיף ויכו'), לדוגמה:

"הדיון יימשך עד השעה 16:00 (במקום 15:00)." (12)

מבנה הכתיבה והסמנים:

סמן ראשי: מקפים כפולים (--) ממוקמים לפני ואחרי צירוף מילים בסוגריים. חלופות נפוצות: סוגריים (...) עבור צירופי הסבר, ופסיקים, ... עבור צירופים קצרים להסברה.

הבחנה חזותית: מילת הביניים נכתבת מבלי לשנות את מבנה המשפט הראשי; הסרת מילת הביניים אינה משבשת את התחביר הבסיסי.

בחירת הסימון משקפת את מידת האינטגרציה הפרגמטית; סוגריים מצביעים לעתים קרובות לשם הסברה, בעוד שמקפים כפולים מאפשרים הערה בעלת גוון עריכה, ופסיקים משמשים כאשר מילת הביניים קצרה ואינה כבדה מבחינה אינפורמטיבית.

מיקום תחבירי בתוך משפט:

- בין נושא לנשוא: הוא מתערב בין הפועל לנושא שלו או בין הפועל למושא שלו.
- בין משפט עיקרי ופסוקית: הוא נמצא בין פסוקית עיקרית לפסוקית יחסית/פסוקית הסבר.
- בסוף או בתחילת משפט: הוא משמש להוספת מידע או להכנסת נקודה לפני הפסוקית העיקרית.

בחירת המיקום קשורה לתפקיד: עדיף למקם סוגריים הסבר ליד המשפט שהוא מסביר, בעוד שהערה הסברית מוכנסת במיקומים שמאטים את הקריאה כדי ליצור אפקט רטורי. בעברית המודרנית, הפסוקית או הצירוף האדבירבולאי באה טרם המשפט העיקרי, או עוקבת אחריו או אפילו באוה כהסגר למשפט העיקרי. המבנה התחבירי מורכב: תיאור/משפט/ צירוף פועלי + משפט פועלי/ תיאור. בדרך כלל הפסוקית האדבירבולאית באה לפני המשפט העיקרי/ הנשוא ומשלימה אותו.⁽¹³⁾

סוגי משפט ההסגר בעברית

בעברית מקראית, פסוקיות בסוגריים מופיעות לעתים קרובות כביטויים או משפטים נפרדים המוכנסים בין רכיבי המשפט העיקרי. תרגומים מודרניים מבחינים ביניהם באמצעות סימני פיסוק כגון סוגריים, פסיקים או מקפים. ביטויים אלה אינם תוצאה של תיאום או כפיפות, אלא מוכנסים באופן עצמאי בתוך הטקסט.⁽¹⁴⁾

"אֱלֹהֵי תְלָדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת אָחִיו בְּצָאן וְהוּא נֶעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׂי אֲבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבָתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם." (בראשית: לז, ב)

• ניתוח תחבירי:

- המשפט העיקרי: "יוסף בן שבע עשרה שנה רעה את אחיו".

- משפט ההסגר: "והוא נער" זהו צירוף שמני (נושא + נשוא).

- אין לו תפקיד תחבירי במשפט העיקרי.

• ניתוח סמנטי:

- מוסיף רקע תיאורי על יוסף (שהיה נער).

- תפקידו הוא הסבר, ומבהיר את מצבו של יוסף במהלך האירוע.

- נותן לקורא פרספקטיבה נוספת מבלי לשנות את המבנה הבסיסי.

"קורא את שמע ומפסיק- ואפילו באמצע הפסוק- שואל מפני הכבוד..." (ברכות: א, ג)

• ניתוח תחבירי:

- משפט עיקרי: "קורא את שמע ועוצר לשאול מתוך כבוד".

- הסגר: "אפילו באמצע הפסוק" הוא צירוף מילים קצר.

- הוא מוקף במקפים ואין לו תפקיד דקדוקי.

• ניתוח סמנטי:

- תפקידו הוא הסברתי, ומדגיש כי הפסקה מותרת גם במצב רגיש.

- הוא מוסיף מימד פרגמטי: הוא מדגים את גמישות הפסיקה המשפטית.

-פנייה לקורא/מאזין כדי להבהיר את מקיפות הדברים.

"אמר רבי יוחנן - והוא היה גדול הדור - כל הקורא קריאת שמע... (ברכות: ב, יג) ניתוח תחבירי:

-ההסגר: "והוא היה גדול הדור" היא פסוקית נומינלית עצמאית.
-היא מוקפת במקפים אחרי שם המספר.

• ניתוח סמנטי:

-תפקידה להעלות את מעמדו של המספר ולהעניק סמכות לאמירה.
-היא מספקת רקע פרגמטי: הצדקת חשיבותו של הטקסט המועבר.
-היא מחברת את הטקסט עם סמכות דתית.

בעברית מודרנית, ההסגר יכול להיות משפטים שלמים או ביטויים קצרים, ולעתים קרובות משמשים להוספת פרשנות, הבהרה או דעת הדובר.⁽¹⁰⁾
מחקרים מודרניים משלבים ניתוח תחבירי, טקסטואלי, פילולוגי כדי להבין את המאפיינים של ביטויי ההסגר.⁽¹¹⁾

ביטוי ההסגר כאמור לעיל, לא יבוא כמשפט עצמאי, אלא בתנאים מיוחדים, כמו בדוגמה:
"זה לא שלטון החוק, זה ברור, אתם לא תמנעו ממני להגיד ששחטו את העדים והוציאו עדויות שקר."⁽¹²⁾

- מבנה:

- "זה ברור" = צירוף שמני.

-הוא נמצא בין שני פסוקיות עיקריות, מופרדות בפסיקים.

- מיקום תחבירי:

-מיקומו הוא בסוגריים בתוך השיח.

-ניתן להשמיטו מבלי להשפיע על המבנה הראשי, אך הוא מוסיף דגש.

-צירוף פסוקיות בסוגריים עצמאי מבחינה דקדוקית, ללא תפקוד דקדוקי.

-הוא מתפקד כהדגשה פנימית בתוך הטקסט.

• ניתוח פרגמטי

-פעולות דיבור:

- "זה ברור" הוא פעולת דיבור אסרטיבית, המבטאת את ודאות הדובר.

-הפסוקיות האחרות הן פעלים הצהרתיים/אקוזטיביים.

- הקשר:

-משפט פוליטי/משפטי, שבו הדובר משתמש בשפה חזקה כדי לשכנע את הקהל.

- כנוות:

- הדובר מתכוון לסיים את הדיון ולהדגיש שהעניין מובן מאליו ואינו דורש הוכחה.

- דיאקסיס:

- "זה" מתייחס למצב המשפטי שתואר קודם לכן.

- رمיזה:

- במשתמע: אין טעם לדון בכך, שכן האמת ברורה.

- מרמז שהדובר מציב את עצמו בעמדת סמכות ידע.

- עקרונות גרייס:

- כמות: תוספת קצרה וישירה.

- איכות: ביטוי של שכנוע אישי.

- יחס: קשור ישירות לנושא (משפט).

- סגנון: ברור, חד משמעי, מופרד בפסיקים.

הביטוי "זה ברור" בדוגמה זו מתפקד כביטוי פרגמטי בסוגריים, שתפקידו להדגיש ולסיים את הדיון במסגרת ויכוח. מבחינה תחבירית, זהו פסוקית עצמאית; מבחינה פרגמטית, הוא מציין את עמדת הדובר, שרוצה להראות שהנושא יושב וברור לכולם.

משפט ההסגר מבחינה תחבירית ופרגמטית:

1- ביטוי ההסגר "לשמחתי":

"אלעד צפני: 'חלק מהקשיים שלי בדיוטים הם בגלל המצב הפיזי שלי. לשמחתי, גיליתי שיש הרבה נשים שזה מושך אותן.'" (18)

ניתוח תחבירי:

מילת ההסגר (מילת יחס + סמיכות). ביטוי ההסגר מופיע בתחילת המשפט העיקרי השני, מופרד בפסיק, והוא אינו חלק מהנושא או מהנשוא. זהו ביטוי עצמאי ללא תפקיד תחבירי, לכן, השמטתו אינה משפיעה על התפקוד התחבירי של הפסוקית העיקרית: "גיליתי שיש הרבה נשים שזה מושך אותן". בדרך כלל הוא מתפקד כ"מבנה נוסף" המבטא את עמדת הדובר.

ניתוח פרגמטי

המשפט בעל מצב חיובי, משקף שמחה או סיפוק אישיים בנוגע לאירוע או לתוצאה, ומציג את קולו של הדובר לתוך הטקסט, ומדגיש עמדה סובייקטיבית בהקשר אובייקטיבי. מבחינה ההקשר העיתונאי, זהו נפוץ במאמרים אנושיים או ראיונות דעה, שבהם הכותב או הנושא רשאים לבטא את רגשותיהם.

• פעולות דיבור:

-משפט ההסגר "לשמחתי" (אני מרוצה) הוא פעולה דיבור אקספרסיבית המעבירה את רגשות הדובר לגבי האירוע.

-המשפט המרכזי "גיליתי..." (אני...) הוא פעולה דיבור אינפורמטיבית המציגה מידע.

• הקשר:

-ראיון אישי או כתבה עיתונאית בעלת עניין אנושי.

-המשפט בסוגריים מחבר מידע לסובייקטיביות והופך את הטקסט מדיווח אובייקטיבי לשיח אישי.

• כוונות:

-הדובר מתכוון לבטא גישה חיובית כלפי התוצאה (משיכתו לנשים).

-הכוונה היא לשתף רושם אישי עם הקורא.

• רמיזה:

הכינוי המצורף "י" ("שמחתי") מתייחס ישירות לדובר.

הוא יוצר קשר התייחסותי בין הטקסט לדובר, ומכניס את העצמי לשית.

•משמעות שית:

-באופן מרומז: הדובר ציפה להפך (קושי או דחייה), אך התוצאה הייתה חיובית.

-ההתנגדות מרמזת שהאירוע לא היה ברור מאליו אלא הפתעה נעימה.

-פונקציה רטורית: לרכך את הטקסט ולהוסיף נימה רגשית.

-פונקציה אינטראקטיבית: לערב את הקורא בחוויה אישית ולשבור את האובייקטיביות.

-פונקציה הקשרית: להבחין בין המידע (גילוי) לבין הרגש האישי (שמחה).

•עיקרונות גרייס:

עקרון הכמות:

-המשפט בסוגריים "לשמחתי" מוסיף מידע אישי שאינו חיוני להבנת האירוע המרכזי

(התגלית), אך הוא מעשיר את הטקסט במידע נוסף על עמדת הדובר.

-הוא אינו מפר את העיקרון, אלא מוסיף משמעות ללא עודף.

עקרון האיכות:

-הדובר מביע תחושה אמיתית (אושרו), ואין בו דבר שמרמז על חוסר כנות.

-המשפט בסוגריים דבק בעיקרון האמת.

עקרון היחס:

-המשפט בסוגריים קשור לאירוע המרכזי (התגלית) משום שהוא מבהיר את עמדת הדובר

לגביו.

-הוא שומר על הקשר בין מידע לסובייקטיביות.

עקרון האופן:

-המשפט בסוגריים קצר וברור, ממוקם בין פסיק בתחילת המשפט.

-הוא אינו גורם לעמימות או לאורך מיותר, אלא מבהיר את עמדת הדובר.

"הציבור, לשמחתי, מגלה יותר אחריות בנושא החיסונים."⁽¹⁹⁾

•ניתוח תחבירי:

משפט ההסגר מופיע בין פסיקים בתוך הסעיף הראשי. באמצע הסעיף בין הנושא

"הציבור" לבין הנושא "מגלה יותר אחריות". ניתן להשמיט מבלי להשפיע על המבנה

הראשי: "הציבור מגלה יותר אחריות בנושא החיסונים".

•פעולות דיבור:

-המשפט בסוגריים "לשמחתי" הוא פעולת דיבור אקספרסיבית המעבירה תגובה רגשית

חיובית.

-המשפט המרכזי "הציבור הפך אחראי יותר..." הוא פעולת דיבור אסרטיבית המציגה מידע אובייקטיבי.

•הקשר:

-טקסט/מאמר דעה עיתונאי הדן בהתנהגות הציבור כלפי חיסונים.
-המשפט בסוגריים מציג את קולו האישי של הכותב בתוך דיווח כללי

•כוונות:

-הכותב מתכוון להדגיש את שביעות רצונו האישית מהמעבר של הציבור לאחריות.
-המטרה היא לשכנע את הקורא שמעבר זה חיובי.

•רמיזה:

- הכינוי "י" ("ב"שמחתי") מתייחס ישירות לכותב. - הוא מחבר את הטקסט לדובר וחושף את עמדתו הסובייקטיבית.
•השלכה שיחתית:

באופן מרומז: בעבר הייתה ציפייה שהקהל יהיה חסר אחריות, ועכשיו המצב השתנה.
ההתנגדות מרמזת שהתוצאה מפתיעה ונעימה.

•עקרונות גרייס:

-כמות: מוסיף מידע אישי ללא עודף.

-איכות: משקף תחושה אמיתית.

-יחס: קשור ישירות לאירוע המרכזי.

-סגנון: קצר וברור, מופרד בפסיקים.

2- ביטוי ההסגר (ז'ל):

"כשהיא אווזת בתמונת אחיה צביקה פלדמן ז"ל, התמונה שהייתה בבית ההורים עד שנפטרו, אומרת: ..."(20)

•ניתוח תחבירי:

-המשפט מתחיל בתיאור זמן "כשהיא אווזת"

-החפץ: "בתמונה אחיה צביקה פלדמן ז"ל".

-משפט שמני שני: "הנה לא כאן, הוא לא כאן".

משפט ההסגר "ז'ל" (זכרוננו לברכה) הוא הספדה בעקבות שם העצם "צביקה פלדמן".
תפקידו הסגר ולא משפיע על מבנה המשפט העיקרי.⁽²¹⁾ בדרך כלל זהו צירוף מילים עצמאי, המתפקד כנספח פורמלי לאחר שמו של הנפטר מוזכר.

ניתוח פרגמטי

•פעולות דיבור:

-המשפט העיקרי הוא פעולת דיבור אסרטיבית המתארת סיטואציה מהחיים האמיתיים
-הצירוף "ז'ל" הוא פעולת דיבור אקספרסיבית המבטאת כבוד ויראת כבוד כלפי הנפטר.

•הקשר:

-טקסט עיתונאי/הומניטרי המספר זיכרון אישי הקשור למשפחה.

-הכללת הכלי מקנה אופי רגשי ופורמלי לטקסט.

•כוונות:

- הכותב מתכוון לכבד את הנפטר במהלך הסיפור ולהדגיש את המימד הרגשי.

•רמיזה:

-הכינוי "היא" מתייחס לנושא (האחות).

- "ז"ל" מתייחס לאדם הנפטר המוזכר.

•משמעות שיחתית:

-במשתמע: אזכור השם לבדו אינו מספיק; יש ללוות אותו בביטוי של כבוד.

-זה מרמז שהנפטר הוא אדם הראוי לכבוד וזיכרון.

•עקרונות גרייס:

-כמות: תוספת קצרה המעבירה מידע רגשי.

-איכות: מוסכם חברתית ואינו ניתן לערעור.

-יחס: קשור ישירות לאזכור האדם.

-סגנון: ברור, קונבנציונלי וחד משמעי.

3- ביטוי ההסגר (תודה לאל):

"תודה לאל שאני כאן." (22)

- מבנה:

המבנה הוא מילת יחס עצמאית הנקראת כמשפט שלם.

•מיקום תחבירי:

-הוא יכול לבוא בתחילת המשפט או בסופו; כאן הוא מופיע בתחילתו, ואחריו המשפט

המסביר "שאני כאן".

-צירוף עצמאי ללא פונקציה תחבירית במשפט העיקרי.

-הוא מתפקד כמבוא אקספרסיבי לפני פיסת המידע העיקרית.

ניתוח פרגמטי

•פעולות דיבור:

- "תודה לאל" היא פעולת דיבור אקספרסיבית המבטאת הכרת תודה ושמחה.

-המשפט הראשי "שאני כאן" הוא פעולת דיבור עזר המציגה מידע עובדתי.

•הקשר:

-ראיון או הצהרה בעקבות אירוע קשה (פציעה, החלמה).

-האמצעי מכניס מימד דתי/רגשי לטקסט העיתונאי.

•כוונות:

- הדובר מתכוון להביע הכרת תודה לאלוהים על הישרדותו וקיומו.

•רמיזה:

- כינוי הגוף "אני" מתייחס ישירות לדובר.

- "לא"ל" מתייחס לסמכות הדתית/אלוהית.

• משמעות שיחתית:

- במשמעות: היה סיכון או אפשרות למוות, אך התוצאה הייתה חיובית.

- זה מרמז שהישרדות אינה דבר מובן מאליה אלא ראוייה להכרת תודה.

• עקרונות גרייס:

- כמות: תוספת קצרה וישירה.

- איכות: ביטוי רגשי אמיתי.

- יחס: קשור ישירות לאירוע המרכזי (הישרדות).

- סגנון: ברור, קונבנציונלי, חד משמעי.

המסקנות:

משפט ההסגר בתקשורת העברית המודרנית אינו רק אלמנט תחבירי שולי, אלא אמצעי פרגמטי רב עוצמה המשמש להבהרה, ביקורת או הבעת עמדה אישית, ובכך הופך טקסטים עיתונאיים לאינטראקטיביים ובעלי השפעה רבה יותר על הקורא.

1- המבנה התחבירי שלמשפט ההסגר

- משפט ההסגר מוכנס לתוך משפט עיקרי מבלי להיות חלק ממנו מבחינה תחבירית.

- בדרך כלל הוא מופרד באמצעות סימני פיסוק.

- הוא יכולה להופיע בתחילת, באמצע או בסוף משפט ולעתים קרובות אינו משפיע על המבנה הראשי של הטקסט.

2- פונקציות פרגמטיות

- הבהרה: הוספת הסבר או פרשנות שאינם קיימים במשפט העיקרי (למשל, ציון זמן או מקום).

- תיאור: העברת מצב רגשי או תיאורי (למשל, "בכי" בראיון עיתונאי).

- הערה/תגובה: הבעת גישה ביקורתית או סרקסטית (למשל, "באמת?").

- התאמה אישית: הכנסת קולו של הכותב או הדובר לטקסט (למשל, "לשמחתי").

- אישור או שלילה: כגון "זה ברור", כדי להדגיש ודאות או לסיים את הדיון.

3- מילות הקישור המשתמשות

- משפט ההסגר מופיע לעתים קרובות עם מילות קישור כגון: ש, כפי ש, למרות ש, אגב.

- מילות קישור אלו עוזרות להכניס את משפט ההסגר באופן טבעי להקשר.

4- שימוש בשיח תקשורתי

- משפט ההסגר נמצא בשימוש נרחב במאמרים עיתונאיים, במיוחד ב:

- מאמרי דעה כדי להדגיש את עמדת הכותב.

- ניתוחים פוליטיים וחברתיים כדי להבהיר הקשרים או עמדות בסיסיות.

- הוא עוזר להדריך את הקורא ולהתאים אישית או לבקר את הטקסט.

5- ערך פרגמטי

-משפט ההסגר הופך את הטקסט מדיווח אובייקטיבי לשיח אישי או ביקורתי.
-הוא משמש כאמצעי לשכנוע או השפעה בתקשורת, שם הוא חושף את עמדת הכותב או הדובר.
-זה משפר את האינטראקציה עם הקורא על ידי שיתוף הפעולה שלו במצב או ברגשות.

ביבליוגרפיה

המקורות העבריים:

-א' אבן שושן, המילון החדש, הוצאת קרית-ספר, ירושלים, 1979.
-שרה ליפקין, עיין ערך לשון, תחביר, הוצאת מטה, תל אביב, 1997.
-שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס, שלב ב: עברית- הבנה, הבעה ולשון, הוצאת מטה, תל אביב, 2007.

המקורות הערביים:

-أحمد كامل راوي، الخلاصة في قواعد اللغة العبرية، الطبعة الأولى، رواج للطباعة والنشر، القاهرة، ٢٠٠٦.
-سيد سليمان عليان، في النحو المقارن بين العربية والعبرية، الطبعة الأولى، الدار الثقافية للنشر، القاهرة، ٢٠٠٢.

המקורות הלועזיים:

-Bidu-Vrănceanu, Angela et al., Dicționar general de științe. Științe ale limbii ["General Dictionary of Sciences. Language sciences"], Bucharest, Editura științifică, 1997.
-Bussmann, Hadumod (ed.), Dictionary of Language and Linguistics ["Dictionnaire de la langue et de la linguistique"], London – New York, Routledge, 1998.
-E. Coffin and Shmuel Bolozky. "A Reference Grammar of Modern Hebrew: Clauses and sentences. (2005) ".
-Grevisse, Maurice and Goosse, André, Le Bon Usage: grammaire française, Brussels, De Boeck Université, 2007, 14th ed.
-Language, Volume 77, numbers 3-4, Linguistic Society of America, 2001.
-Robert D. Holmstedt. "Parenthesis in Biblical Hebrew as noncoordinative nonsubordination." Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics. (2020)
-S. Wintner and U. Ornan. "Syntactic Analysis of Hebrew Sentences." Natural Language Engineering, 1 (1995).
-T. Zewi. "Index of Citations." Sarah Schenirer and the Bais Yaakov Movement. (2019)

-T. Zewi. "Parenthesis in Biblical Hebrew .(2007) " .

-V. D. Merwe and H. J. Christo. "Parenthesis in Biblical Hebrew, T. Zewi: book review." Journal of Northwest Semitic Languages, 35 (2009).

מקורות האינטרנט:

-https://pplus.ynet.co.il/rechilut/article/

השוליים:

(¹) Grevisse, Maurice and Goosse, André, Le Bon Usage: grammaire française, Brussels, De Boeck Université ,2007, 14th ed., p: 468.

Bussmann, Hadumod (ed.), Dictionary of Language and Linguistics ["Dictionnaire de la langue et de la linguistique"], London – New York, Routledge ,1998, p: 861.

Bidu-Vrăncanu, Angela et al., Dicționar general de științe. Științe ale limbii ["General Dictionary of Sciences. Language sciences"], Bucharest, Editura științifică,1997, p: 111.

(²) Ibid.

(^٢) שרה ליפקין, עיין ערך לשון, תחביר, הוצאת מסח, תל אביב, 1997, עמ' 142.
(^٢) سيد سليمان عليان، في النحو المقارن بين العربية والعبرية، الطبعة الأولى، الدار الثقافية للنشر، القاهرة، ٢٠٠٢، ص ١٧٧.

(^٣) שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס, שלב ב: עברית- הבנה, הבעה ולשון, הוצאת מסח, תל אביב, 2007, עמ' 155.

(^٤) שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס, שלב ב: עברית- הבנה, הבעה ולשון, הוצאת מסח, תל אביב, 2007, עמ' 188.

(^٥) א' אבן שושן, המילון החדש, הוצאת קרית-ספר, ירושלים, 1979, עמ' 3083.

(⁸) <https://www.ynet.co.il/news/article/ryny4sy1g5-12-2024>

(⁹) <https://www.ynet.co.il/news/article/ryny4sy1g5-12-2024>

(¹⁰) [ראיון](https://www.ynet.co.il/topics/ראיון)

(¹¹) <https://www.ynet.co.il/news/article/b1f11nvogbg11-11-2025>

(¹²) <https://www.ynet.co.il/news/article/ryny4sy1g5-12-2024>

(¹³) Language, Volume 77, numbers 3-4, Linguistic Society of America, 2001, p: 441.

(¹⁴) Robert D. Holmstedt. "Parenthesis in Biblical Hebrew as noncoordinative nonsubordination." Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics (2020).

T. Zewi. "Parenthesis in Biblical Hebrew." (2007).

V. D. Merwe and H. J. Christo. "Parenthesis in Biblical Hebrew, T. Zewi: book review." Journal of Northwest Semitic Languages, 35 (2009): 123-126.

(¹⁵) S. Wintner and U. Ornan. "Syntactic Analysis of Hebrew Sentences." Natural Language Engineering, 1 (1995): 261 - 288.

E. Coffin and Shmuel Bolozky. "A Reference Grammar of Modern Hebrew: Clauses and sentences." (2005).

(¹⁶) T. Zewi. "Index of Citations." Sarah Schenirer and the Bais Yaakov Movement (2019).

(¹⁷) <https://www.ynet.co.il/news/article/rj9qvi2cje26/2/2025>

(¹⁸) <https://pplus.ynet.co.il/rechilut/article/bk5rz0g5a10/8/2024>

(¹⁹) <https://pplus.ynet.co.il/rechilut/article/bk5rz0g5a10/8/2024>

(²⁰) <https://pplus.ynet.co.il/rechilut/article/bk5rz0g5a25/11/2025>

(٢١) أحمد كامل راوي، الخلاصة في قواعد اللغة العبرية، الطبعة الأولى، رواج للطباعة والنشر، القاهرة، ٢٠٠٦، ص ٩٣.

(٢٢) <https://pplus.ynet.co.il/rechilut/article/bk5rz0g5a19/2/2025>

